

relation with the influence of contemporary philosophical discourse on trends theological reception the social are considered.

Keywords: *atheism, Catholicism, liberalism, nihilism, philosophy, Protestantism, secularism, theology.*

Вітер Д.В., доктор філософських наук, старший науковий співробітник, професор кафедри філософії та права, Дніпродзержинський державний технічний університет (Україна, Дніпродзержинськ), *vdv_n@mail.ru*

Секулярна свідомість, атеїзм і нігілізм у християнській соціальній думці

Розглядаються питання відображення в теоретичному мисленні сучасних християнських теологів феноменів секулярної свідомості, атеїзму та нігілізму в їх зв'язку з впливом сучасного філософського дискурсу на тенденції богословської рецепції соціального.

Ключові слова: *атеїзм, католицизм, лібералізм, нігілізм, протестантизм, секуляризм, теологія, філософія.*

* * *

УДК 111.852:81'215

Кобилкін Д.С.

кандидат філософських наук, асистент кафедри прикладної філософії та теології, Східноукраїнський національний університет ім. Володимира Дала (Україна, Луганськ), *dmitriy3003@mail.ru*

МОРАЛЬНИСНО–ЕСТЕТИЧНА ПРОБЛЕМА У РЕЛІГІЙНОМУ ПРОСТОРІ СУЧАСНОСТІ

Окреслено актуальність для сучасного соціуму, яке перебуває у пошуку ціннісних підстав. Особливо привертає увагу їх значення при метафоричному способу використання. Проаналізовано, що активізація метафори у релігійній спрямованості є гармонійним явищем, що з'єднує простори культури і цивілізації, що найбільш адекватно відображені у православній традиції.

Дослідження та вивчення ролі естетичних засобів є невід'ємною складовою у осягненні сенсів сакрального в естетико–комунікативних відносинах. У площині морально–естетичної проблематики простір естетичного постає тією мапою, в артикуляції сакрального сенсу, завдяки якій, людина, як образ і подоба Божя, завжди має змогу балансування між низовинним та піднесеним.

У статті обгрунтовується конструктивна роль метафори, а саме, її естетична складова в релігійному просторі, яка в сучасному соціумі все більш секуляризується як ціннісний чинник соціокультурного буття.

Ключові слова: *метафора, культура, віртуальний світ, цивілізація, пост-модернізм, релігійний простір.*

В статті проаналізовано, що простори, де найбільш активно, найбільш адекватно зберігається сутність естетичного, як сховище сакрального сенсу буття, обрано для дослідження релігійних підстав у суспільстві. Запропоновано зрозуміння трансцендентного скрізь естетичне в людині, як образу і подобу Божу, де важливу роль займає метафора. Доведено, що зміна та негативне відношення до парадигми суспільної свідомості породжує зміну ціннісних орієнтирів, які мають вплив на ставлення особи до релігійних цінностей та інтенцій її творчого потенціалу.

Вивчення естетичного значення метафори привертало та привертає увагу з різних сфер знань. Ще з Аристотеля та до сучасного часу (Е.Касіер, Х.Ортега–і–Гассет) поняття метафори має свої концепції у багатьох роботах: досліджували переважно з погляду епістемології як засіб пізнання, категоризації, концептуалізації, інтерпретації та оцінки світу (М.Блек, П.Рікер, Д.Гентнер, Д.Девідсон, Дж.Лакофф, С.Неретіна, М.Джонсон тощо). Її значення також зацікавлює і у сфері художнього простору (А.Лосев, В.Жирмунський, М.Епштейн, Л.Костенко тощо), з позиції мистецтвознавства та стилістики (О.Веселовський, Б.Іванюк, М.Бахтін тощо), але дослідження її феномену на стику релігійної та естетичної галузі залишається відкритим,

де метафора дозволяє здійснити трансляцію сенсу простору ірраціонального у раціональний.

В статті досліджується роль метафори, а саме, її естетичний сенс, у релігійному просторі, який у сучасності все більш секуляризується як ціннісний фактор соціокультурного буття. Тому вивчення складової цього процесу надасть можливість залучати певні науки для більш адекватного способу трансляції сенсів та їх комунікативності у сучасному гуманітарному просторі, як джерело ціннісної орієнтації.

Досліджуючи сферу сакрального, як невичерпну низку сенсів, що надихають людину до високих моральних кроків та дій, за своєю природою постає невизначеним та невивченим до кінця явищем ніякою із галузей наук. Проте це й не дивно, тому що природа сакрального має відношення до надприродного, досконалого світу, у той час як, іманентний світ характеризується недосконалістю, тимчасовістю тощо, що не дозволяє іманентними засобами описати рельєфність потойбічного світу. Невипадково ми обрали такий естетичний засіб як метафора. На нашу думку він найбільш підходить для цієї задачі, перебуваючи як засіб транспортування сенсів між просторами ірраціонального та раціонального.

Людині постійно доводиться стикатися з сакральним: або під виглядом священного, або під виглядом містичного, або під виглядом таємного і т.п. Спроба осягнення сутності сакрального є стикання з невидимим світом. Самі ж відносини людини до простору сакрального постають, як свого роду, зв'язком між суб'єктивним та об'єктивним. Простір сакрального з боку осягнення певної науки відображає стягнення необхідного матеріалу та надання йому власної концептуальної оцінки. Завдяки суб'єктивній оцінці, як часткового пізнання об'єктивного, *сакральне ідентифікує себе в іншому*. Це інше, людина пізнає через метафору, як *еманацію частини*.

Досліджуючи естетичний простір метафори у релігійному просторі, ми можемо відзначити, що метафора постає ланкою, що з'єднує в єдиний процес дві галузі: релігійну та естетичну, дозволяючи здійснити сам процес релігійної комунікації, як можливості трансляції сенсу з одного простору в інший.

Говорячи про проблеми комунікації, зокрема, сучасних, зазначимо, що ці процеси мають стан загострення, який пов'язаний з лібералізацією та атомізацією у суспільстві. У зв'язку з цим у подальшому дослідженні процесів комунікації ми маємо враховувати ці обставини для адекватного відображення сутності людини з комунікативним простором. Тому цей процес викликає у дослідників більш уваги тому, що чинники комунікації мають на орієнтири культури. Більш докладніше про це викладено нижче.

Проблематика значення слова актуальна і сьогодні, коли від нього залежить “збіг” значення та прийомів комунікації, відображаючи проблему тотожності між значенням та його висловленням. Звертаючись до якогось досвіду ми намагаємось подолати ці суперечності. А найбільш відповідним досвідом постає естетичний досвід, зокрема, досвід художньої творчості, де майстер постійно б'ється над рішенням проблеми адекватності значення образу та його висловлення. Тим самим дослідження естетичного (художнього) досвіду надає мож-

ливість відповідати на виклик комунікативної дисфункції сучасності.

Говорячи про комунікацію в просторі релігії, слід вказати на особливу роль метафори, оскільки вона є способом висловлення суті сакрального через мову образів. Осягнення сакральної мови пов'язано з виникненням напрямку, який одержав назву "теолінгвістика". Теолінгвістика (від греч. *theos* – Бог і лат. *lingua* – мова), на думку А.Гадомського, – це дисципліна, яка з'явилась на стику мови і релігії, що вивчає прояви релігії, які закріпились та відобразились у мові [4, с. 17].

Відносини між релігією та мовою тотожні взаємодію чуттєвого та раціонального. Чуттєва реальність є полем інформації, яку людина має про явище, але на цьому рівні вона не здійснює адекватне транслювання сенсу цього явища. Зауважимо, що при сприйнятті цього сенсу є два значення: перше – телеологічне (дія реальності у зв'язку з власним призначенням), а друге значення постає в тому, як суб'єкт сприймає реальність.

Стосовно ж досліджуваної теми, то осягнення релігійного сенсу здійснюється за допомогою мови, який є метафоричним за сутністю. Метафора постає тим посередником, який втілює у мову образи трансцендентної реальності. Досліджуючи мовний простір, як один із засобів виразу метафори, ми намагаємось дослідити її вербальну сторону в релігійній комунікації. Слід вказати на пропонування П.Рікером моделі синтезу, у вигляді справжнього підходу до дослідження метафоричних структур, що постає мовним аналізом на стику різних галузей: герменевтики, феноменологічної та аналітичної традицій. В нашому дослідженні, ми використовуємо цю модель до аналізу метафоричних структур, проте у галузі інших традицій. Аналіз метафоричних структур здійснюється на стику релігійного та естетичного простору. Естетична цінність сенсу метафори залежить від її можливості виявлення глибинності сенсів, оскільки, зрештою, ця цінність означає описову корисність, яка важлива для релігійної свідомості. Саме ця описова корисність відображена у вербальних актах комунікації релігійного простору, що особливо актуально в умовах сучасності. Останнє обґрунтовується тим, що саме сучасна людина, більш зваблена цивілізаційними благами, менше виявляє цікавість до досягнень культури, що сприяє все більшому виправданню зміни вектора естетичного: з художнього ідеалу до економічного.

Цінність осягнення семіотичного підходу у релігійному просторі полягає в необхідному визначенні відносин людини з трансцендентним, які умовно можна поділити, на нашу думку, на три види. До першого виду можливо віднести зв'язок людини з іншою людиною на основі дослідження спільності релігійних та квазірелігійних предметів про трансцендентне. Цей вид відносин позначається різноманітними уявленнями та різноманітним досвідом суб'єктів, що відносяться до суміжних або протилежних сторін релігійного простору. Цей рівень відносин спрямовує до пошуку та вибору справжнього релігійного. Людина, знаходячись на цьому рівні, немає ще можливості досвіду осягнення естетичного відчуття, оскільки відсутній зв'язок людини з містичним, вона тільки пізнає шлях до нього.

Другий вид характеризується відносинами людини та Богом, що мають виявлення у вигляді молитви, внутрішньої розмови, аскетичної стриманості. Говорячи мо-

вою церковного розуміння, то ця стадія характеризується як "воцерковлення". Цей вид відносин є найбільш поширеним у релігійному просторі, зокрема, серед суб'єктів найбільш нам відомої та близькою за менталітетом, православної віри. Віруюча людина починає процес осягнення відносин з Богом, спрямовуючись до шляху священного. Якщо говорити про взаємодію чуттєвих та раціональних компонентів релігійного простору, то на цьому рівні відносини віруючої людини представлені в однаковому співвідношенні. Віруюча людина завдяки розуму намагається осягнути початкові сходинки свого містичного досвіду. Осмислення містичного досвіду постає осмисленням того, що є "Той, Хто більше того, хто в світі" (1 Ін. 4, 4). Таке осмислення наділяє людину відчуттям у вигляді захоплення (радоці) та острахом до Бога. Людина намагається освоїти та "зріднити" свої відносини з потойбічним. Перед нею постає задача налаштування на "діалог" з світом сакрального: "Наше спілкування – з Отцем і Сином Його, Ісусом Христом" (1 Ін. 1, 3), але, у той же час, вона перебуває у "монологічному" стану. Це означає, що людина знаходиться у стані молитовного відношення до Бога, в якому вона ще немає відчуття та розуміння присутності Божественних знаків, що б формувало відчуття "діалогу".

Третій ж вид характеризує такі відносини між людьми, які мають осередком відношення до Бога, що представлені особистими відносинами людини з храмом, наприклад: через сповідь (як спрямування до досягнення метаноїї, де залучення метафор дає можливість переконатися у їх дієвості в релігійному просторі), завдяки місіонерській діяльності священника (як людини, що проповідує про Ісуса Христа, так і людини, що виступає духовним наставником). Людина віруюча досягає на цьому рівні перетворення та "обоження", припускаючи вихід за межі семіотичного підходу – досвіду ісихазма. На цьому рівні відносини іменуються як "відношення довір'я". Він характеризується тим фактом, що людина має можливість сходити по сходам простору релігійної віри, де не стільки віра є необхідним джерелом, скільки довір'я людини Богу. Відносини тут мають особливе значення, що налаштовує людину бути "співробітником у Бога" (1 Кор. 3, 9).

Говорячи про релігійний простір ми маємо визначити його концептуальне значення. На нашу думку, релігійний простір є тим простором у якому ми припускаємо комунікативність єдиновірців в Церкві та комунікативність кліра зі світом громадської думки. Дослідження комунікації кліра зі світом є більш важливим для сучасності. Ця частина комунікації вивчається в різних галузях: на теоретичному, інформаційному рівнях, що стосовно до предмету теми, набуває актуального значення – як комунікації в просторі культури, бо і Христос не проводить дистанцію між світом та Церквою, говорячи: "Що Я прийшов в світ, Я світло світу" (Ін. 8, 12). В релігійному просторі комунікація завжди має естетичний аспект, який найчастіше постає істотнішим та життєзабезпечуваним.

Розгляд методів комунікації у релігійному просторі перебуває в антиномічній ситуації. З одного боку, слід приділити увагу до збереження смислової повноти Одкровення, на що зауважує арх. Рафаїл: "Не приймаючи позиції логіки модерністів, які для реалізації своїх цілей

– реформації Православ'я – мають бажання змінити зміст догматів – особистісними думками та теологуменами, а саме, зробити термінологічний дисонанс, та при цьому породженому неспівпадінні, здійснювати потрібні для них ідеї” [7]. В зв'язку з цим, арх. Рафаїл помічає, що Церква – це не організм, що еволюціонує. Проте, однією з її головних ознак – є самототожність в Дусі Святому. Задачею Церкви не є винаходження нових догматів, але ж їх виведення зі святого Писання та святого Переказу. Тим самим збереження концептуальної повноти Одкровення веде до достовірності, де останнє слугує підставою реальних та “живих” відносин з Богом, як вказано у святому Писанні (Евр. 10, 31). З іншого боку, слід піклуватись про те, щоб передати цю повноту Одкровення подальшому поколінню, як важливий чинник їх аксіологічної екзистенції. Оптимальним способом є взаємодія святого Переказу, що сприяє “адекватному тлумаченню та “зрідненню” з трансцендентною реальністю. Зв'язок з традицією виступає як комунікативний засіб, що містить передачу знань. Головним аспектом є виявлення інтенцій естетичного, що завдяки ставленню до святого Переказу є не стільки сумою певних знань, скільки відношенням людини до них, що постає найбільш актуальним у сучасний час – постмодерністськи орієнтованих ціннісних засад. Саме це відображається на векторі волі людини, релятивності її ментальних засад, що впливають на шкалу цінностей, за якої людина визначає свої вчинки.

Звертаючи увагу до біблійного тексту, відзначимо, що за своєю природою він є метафоричним. Формообразуючим початком у осягненні сакрального постає образ, що виступає його найадекватнішим вираженням, який за допомогою метафори отримує спрямованість та активність. Через залучення метафори у вилученні сенсів святого Письма, ми намагаємося осягнути роль сакрального, яка відображена у біблійному тексті в формі образної мови, характеризуючи священну історію Старого та Нового заповіту (як договору або союзу з Богом) [6, с. 88]. Ми звертаємо увагу на значення слова “Заповіт”, як виявлення образності мови. Образне мислення дає можливість вилучити значення сенсів сакрального через аналіз простору метафори. З цього приводу можна привести думку Р.Анкерсмита, який затверджує що “метафора антропоморфує соціальну і фізичну реальність, здійснюючи це, вона допомагає людині пристосуватися до навколишньої дійсності і стати для неї своїми” [1, с. 36]. Тим самим метафора транслює ідею “зріднення” дійсності, що дозволяє в незнайомому побачити знайоме, зокрема, у кожному окремішій речі помічає Загальне.

Особливість цього підходу актуально тим, що сучасне суспільство не втрачає можливості збереження зв'язку з Традицією, тобто завдяки метафоричному простору воно “вгадує” рід, що спрямован до Абсолюту. Момент “вгадування” сліду Творця є аспектом естетичного. Цей аспект дозволяє людині сформувати суб'єктно-об'єктну структуру відносин як гармонію ідеальної і матеріальної сфер.

Стан гармонії та інші свої відчуття, людина найбільш краще відчуває, коли є змога їх передати як її суб'єктивної духовно-психічної реальності. За зауваженням С.Лангер, щонайвищою формою символу, як складової ланки творчого акту – є мова [8, с. 269], яка за

своєю суттю має логічність, цілісність і спрямованість. Останні, як властивості мови, притаманні метафори у розкритті сенсів сакрального. Процес осягнення та втілення сенсів сакрального до творчості людини здійснюється завдяки метафорі.

У сучасній естетичній думці можна зробити підсумок, що модернізація мистецтва втілює самі різні форми, що впливає на прийняття метафорою різних значень. У релігійному просторі метафора не надає перевагу істинності знайдених асоціацій, тому як значення її дії в рамках однієї культури може бути абсурдним в іншій. Це залежить від взаємодії метафор та цінностей культури. Тому цінності культури повинні бути скореговані з метафоричним тезаурусом основних понять даної культури.

Процес осягнення дійсності, за думкою В.Вжозека, відбувається за допомогою антропоморфізації речей, що є тотожним з метафоричним процесом, де здійснюється “заглиблення процесу пізнання картини світу, насичуючи його метафорами” [3, с. 61]. У цьому процесі, що здійснюється за допомогою метафоричного простору, відбувається перехід від видимого до невидимого та навпаки. А саме, цей перехід дозволяє квантування сенсу по “метафоричному мосту” з чуттєвого рівня – на раціональний, що постає важливим кроком у осягненні невидимого, нечутного, як видимого, чутного, та вилучає призначення метафори.

Метафора дозволяє суб'єктові вихід за межі власної особистості, про що позначає М.Бердяєв: “суб'єкт в “особистій” філософії намагається вийти за межі особистості” [2, с. 244]. Осягнення ж реальності, а стосовно даної теми, при осягненні трансцендентної реальності суб'єкт має справу з явищем на чуттєвому рівні, де ще не проникає у сенс цього явища та не може зафіксувати його значення. Тому, людина намагається рефлексувати його, але при його аналізі вона втрачає сам процес відчуття, та це вже тема іншого дослідження. У такому разі, раціональне пізнає “застиглі” шматки чуттєвого сприйняття трансцендентної реальності, наближаючись до значень сакрального.

Важливість останнього полягає для сучасного суспільства в тім, що з'являється різноманіття існуючих субкультур: “готи або кіберготи, емо або хіпі ... які здійснюють свою реалізацію за допомогою інструментам культури. Метафоричність, у цьому випадку, постає зіставленням своїх цінностей з цінностями християнськими: тобто зіставити особисте естетичне сприйняття світу зі значеннями, інтенція яких спрямовує до Божого.

Метафора здійснюючи висловлення сенсів сакрального, а, тому як ми досліджуємо її вербальний простір, то релевантним є відношення до знакового висловлення сенсів, що властиво релігіям Писання, маючи власну зацікавленість до слова, та є відображенням на книжковості релігійно-комунікативного процесу. У культурному просторі, цінності якого формуються релігією Писання, розширюється поле діяльності сакрального, відбиваючи його ознаки як ціннісного стрижня в окремих явищах і речах. Аналіз явищ і речей як суб'єктів художнього, сприяє знаходженню їх втілення у буденному через метафору. Простір культури, в цьому сенсі, постає джерелом ідей та образів, що інтенціонують до сенсів святого Писання, спонукаючи замислитися над вічними питаннями буття, які є актуальними для кожного поко-

ліній людей. Втілення смислу цих ідей та образів, скрізь метафізику метафоричного розуміння, у своєму житті є намагання людини виконати, що в межах її можливості, заповіді Божі, внаслідок чого вона стає на шлях священного. Сходження шляхом священного відображає процес комунікації у релігійному просторі.

Таким чином, дослідження релігійного простору постає складним для сприйняття людиною розумом його сенсів, а тим паче, їх значення у буденності та можливості втілення у своєму житті. У зв'язку з цим дослідження та вивчення ролі метафори є тією невід'ємною альтернативою, що надає людині можливість це зробити. А саме вона є тим естетичним засобом у осягненні сенсів сакрального в естетико-комунікативних відносинах без участі якої процес осягнення стає неможливим. Виявлено, що простір естетичного є найбільш адекватним сховищем сакрального сенсу буття, скрізь розуміння якого, в людині, як образу і подоби Божих, важливу роль займає метафора. Остання слугує тим засобом, що, з одного боку, може спрямовувати до негативного відношення до парадигми суспільної свідомості, а, з іншого, до конструктивного та піднесеного її сприйняття, що має вплив на ставлення особи до цінностей, зокрема релігійних, та інтенцій її творчого потенціалу. Тим самим дослідження естетичного сенсу метафори у релігійному просторі постає ланкою, що з'єднує в єдиний процес дві галузі: релігійну та естетичну, дозволяючи здійснити сам процес релігійної комунікації, як можливості трансляції сенсу з одного простору в інший.

Список використаних джерел

1. Анкерсмит Ф.Р. История и тропология: взлет и падение метафоры / Ф.Р. Анкерсмит // пер. с англ. М.Кукарцева, Е.Коломоец, В.Катаева. – М. : Прогресс–Традиция, 2003. – 496 с.
2. Бердяев Н. Философия свободного духа / Н.Бердяев. – М. : Республика, 1994. – 480 с.
3. Вжозек В. Историография как игра метафор: судьбы новой исторической науки / В.Вжозек // Одиссей: Человек в истории / АН СССР. Ин-т всеобщ. истории. Отв. ред. А.Я. Гуревич. – М. : Наука, 1991. – 192 с.
4. Гадомский А.К. Теоллингвистика: история вопроса / А.К. Гадомский // Учен. зап. ТНУ (57). – №1. Филология. – Симферополь: ТНУ, 2005. – С.16–26.
5. Панарин А.С. Православная цивилизация в глобальном мире / А.Панарин. – М. : Алгоритм, 2002. – 496 с.
6. Слободский С., протоиерей. Закон Божий. Руководство для семьи и школы / С.Слободский. – М. : Артос–Медиа, 2004. – 736 с.
7. Тимофеева О. Кто сказал “сакральное”? Художественный журнал / О.Тимофеева // Март, 2009. – 71/72. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа к журналу: <http://xz.gif.ru/numbers/71-72/who-said/>.
8. Шестаков В. Эстетическая философия Сьюзен Лангер / В.П. Шестаков // Лангер С. Философия в новом ключе: исследование символики, разума, ритуала и искусства. – М. : Республика, 2000. – 287 с.

References

1. Ankersmyt F.R. Istoriya i atopologiya: vzlet i padeniye metafory / F.R. Ankersmit // per. s angl. M.Kukarczeva, E.Kolomoecz, V.Kataeva. – M. : Progress–Tradiciya, 2003. – 496 s.
2. Berdyayev N. Filosofiya svobodnogo duxa / N.Berdyayev. – M. : Respublika, 1994. – 480 s.
3. Vzhozek V. Istoriografiya kak igra metafor: sud'by' novoy istoricheskoy nauki / V.Vzhozek // Odissej: Chelovek v istorii / AN SSSR. In-t vseobshh. istorii. Otв. red. A.Ya. Gurevich. – M. : Nauka, 1991. – 192 s.
4. Gadomskij A.K. Teolingvistika: istoriya voprosa / A.K. Gadomskij // Uchen. zap. TNU (57). – №1. Filologiya. – Simferopol': TNU, 2005. – S.16–26.

5. Panarin A.S. Pravoslavnaya civilizatsiya v global'nom mire / A.Panarin. – M. : Algoritm, 2002. – 496 s.

6. Slobodskij S., protoierej. Zakon Bozhij. Rukovodstvo dlya sem'i i shkoly' / S.Slobodskij. – M. : Artos–Media, 2004. – 736 s.

7. Timofeeva O. Kto skazal “sakral'noe”? Xudozhestvenny'j zhurnal / O.Timofeeva // Mart, 2009. – 71/72. [Elektronny'j resurs]. – Rezhim dostupu do zhurnalу: <http://xz.gif.ru/numbers/71-72/who-said/>.

8. Shestakov V. Esteticheskaya filosofiya S'yuzen Langer / Vyacheslav Shestakov // Langer S. Filosofiya v novom klyuche: issledovanie simvoliki, razuma, rituala i iskusstva. – M. : Respublika, 2000. – 287 s.

Kobylkin D.S., PhD, Assistant Professor, Department of Applied Philosophy and Theology, East Ukrainian National University Vladimir Dal (Ukraine, Lugansk), dmitriy3003@mail.ru

Moral and aesthetic problem in the religious space of modernity

The article displays the actual problems for a modern society which are in search of valuable reference points. Especially attracts of attention to their importance in the metaphorical method of using. The article analyzes that activation of metaphor in religious orientation is the harmonious phenomenon, that connecting spaces of culture and civilization. It's the most adequately reflected in the Orthodox tradition.

The study and research and the role of aesthetic remedies is an integral component in understanding the senses of sacred in the aesthetic and communicative relations. In the space of aesthetic the space of moral and aesthetic is appeared like the card. With help it person, as the image and likeness of God, always has the possibility of balancing between the secular sphere and elevated.

The article substantiates the constructive role of metaphor as an aesthetic component in the religious space, which in the modern society is the valuable factor.

Keywords: metaphor, culture, virtual world, civilization, postmodernism, religious space.

Кобилькин Д.С., кандидат философских наук, ассистент кафедры прикладной философии и теологии, Восточноукраинский национальный университет им. Владимира Даля (Украина, Луганск), dmitriy3003@mail.ru

Нравственно–эстетическая проблема в религиозном пространстве современности

Обозначено актуальность для современного социума, находящегося в поиске ценностных оснований. Особенно привлекает внимание их значение при метафорическом способе использования. Проанализировано, что активизация метафоры в религиозной направленности является гармоничным явлением, соединяющим пространство культуры и цивилизации, наиболее адекватно отражены в православной традиции.

Исследование и изучение роли эстетических средств является неотъемлемой составляющей в постижении смыслов сакрального в эстетико-коммуникативных отношениях. В плоскости нравственно–эстетической проблематики пространство эстетического предстает той картой, в артикуляции сакрального смысла, с помощью которой, человек, как образ и подобие Божие, всегда имеет возможность балансирования между низменным и возвышенным.

В статье обосновывается конструктивная роль метафоры, а именно, ее эстетическая составляющая в религиозном пространстве, которая в современном социуме все более секуляризируется как ценностный фактор социокультурного бытия.

Ключевые слова: метафора, культура, виртуальный мир, цивилизация, постмодернизм, религиозное пространство.

* * *

УДК 271–32(477–25)

Ковальчук Н.Д.

доктор філософських наук, професор
кафедри філософії, Київський університет ім. Бориса
Грінченка (Україна, Київ), gileya.org.ua@gmail.com

ФЕНОМЕН СВЯТОСТИ В КОНТЕКСТІ КИЄВО–ПЕЧЕРСЬКОГО ПАТЕРИКА

Аналізується феномен святості в контексті Києво–Печерського Патерики. Метою даної статті є аналіз феномену святості в контексті Києво–Печерського Патерики, що дозволяє встановити найбільш показові в теоретичному розумінні ракурси давньокієвського образу святості. Для розв'язання цієї мети потрібно вирішити наступні завдання. 1. Показати зв'язок святості з божою благодаттю; 2. Проаналізувати естетичну природу святості; 3. Репрезентувати природу святості крізь призму моральних чеснот святих для досягнення мети та розв'язання відповідних завдань у даній статті використовуються як загальнонаукові методи (аналіз, синтез, дедукція, індукція та інші), так і герменевтичний підхід до аналізу Києво–Печерського Патерики.